

Державне управління у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності в Україні та за кордоном

**Використання та захист права інтелектуальної власності у
господарській діяльності ТОВ: судова практика**

Курченко Олександра Дмитрівна,

*студентка Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

В умовах глобалізації та стрімкого розвитку науково-технічного прогресу інтелектуальна власність стає основним ресурсом, що забезпечує конкурентоспроможність підприємства. Так, для активного економічного і соціального розвитку та підвищення добробуту в країні необхідна розвинена дієва система захисту прав інтелектуальної власності. Відомо, що необізнаність громадян, юридичних осіб в питанні захисту своїх порушених прав інтелектуальної власності тягне за собою неабиякі матеріальні збитки. Доцільно зазначити, що у розвинутих країнах інтелектуальна власність вважається однією з основних складових національного багатства. У цьому сенсі, стає зрозуміло, що в українському законодавстві необхідно усунути прогалини, які знижують рівень захисту прав та законних інтересів суб'єктів прав інтелектуальної власності.

Не випадково, метою даного дослідження є аналіз питань щодо правомірності використання інтелектуальної власності на підприємствах, а саме в діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, оскільки саме ця організаційно-правова форма господарювання і формує значну частину ВВП України. Принагідно звернути увагу також і на недосконале правове регулювання діяльності таких учасників господарських відносин як ТОВ, в частині захисту порушених їх прав у сфері інтелектуальної власності.

Теоретико-методологічні засади щодо правового регулювання діяльності ТОВ висвітлювались у багатьох наукових працях відомих вчених, як В.С. Щербина, О.М. Вінник, О.Р. Кібенко, І.В. Лукач та ін.

В той же час, до проблем захисту прав інтелектуальної власності зверталися здебільшого фахівці з цивільного права, такі як: О.М. Мельник, С.М. Клеменова, І.Р. Калаур, В.Г. Олюха, О.С. Кравченко, О.М. Пастухов, С.А. Дзіс, Є.В. Петров, О.М. Боярчук та ін.

Загальновідомо, що інтелектуальна власність – це закріплені законом права, які є результатом інтелектуальної діяльності у промисловій, науковій, літературній і художній областях. Найповніше поняття прав інтелектуальної власності розкривається у ст. 2 Конвенції, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності, від 14 липня 1967 р. [1]. Відповідно до частини першої ст. 418 ЦК України право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності, або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом [2].

До речі, для комерціалізації інтелектуальної власності користуються:

1. Активною комерціалізацією: звернення власника прав інтелектуальної власності (або його уповноваженого представника) із пропозиціями щодо купівлі прав на об'єкти інтелектуальної власності до конкретних потенційних користувачів або покупців.

2. Пасивною комерціалізацією: оприлюднення пропозицій щодо відчуження або надання дозволів на використання прав інтелектуальної власності шляхом публікації у базах даних об'єктів авторського і патентного права [3].

При цьому найпростішим методом комерціалізації інтелектуальної власності є використання її на власному підприємстві шляхом внесення до статутного фонду або використання технології у власному виробництві. Але на цьому етапі слід звернути увагу, що використання такого методу на ТОВ має регулюватися Законом України «Про товариства з обмеженою відповідальністю», який був прийнятий Верховною радою України, але ще не набрав чинності, тому що на даному етапі знаходиться у Президента на стадії підписання. Відносини за участю ТОВ та використання права інтелектуальної власності на цих суб'єктах господарювання підпадають під предмет регулювання двох галузей національного права: як господарського, так і цивільного. Проте, на нашу думку, це негативно впливає на перебіг здійснення господарської діяльності, адже дублювання цих норм в різних законодавчих актах і водночас відсутність законодавчо визначених норм з приводу використання інтелектуальної власності може створювати перепони у правозастосуванні.

Необхідно відзначити, що у випадку комерціалізації інтелектуальної власності шляхом внесення до статутного фонду, ТОВ має керуватися ЗУ «Про господарські товариства», тоді як перебіг формування, внесення змін до статутного фонду у Главі III ЗУ «Про ТОВ», який не вступив в дію, деталізує процес створення, внесення змін, розмір часток та інші операції зі статутним капіталом ТОВ [4].

Такі ТОВ не тільки створюють об'єкти інтелектуальної власності, а й набувають суттєві конкурентні переваги, порівняно з іншими суб'єктами господарювання. Наявність об'єктів інтелектуальної власності на підприємстві та ефективне управління, керуючись ЦКУ, ГКУ та іншими законодавчими актами, такими як ЗУ «Про ліцензування видів господарської діяльності» (у випадку, як що даний об'єкт інтелектуальної власності застосовується у господарській діяльності, що входить до переліку видів господарської діяльності, та підлягають ліцензуванню); ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки» тощо. На нашу думку вони не тільки захищають бізнес, а й підвищують вартість компанії, збільшують розміри активів та забезпечують додатковий дохід за рахунок продажу ліцензій.

ТОВ для запобігання порушень прав інтелектуальної власності та їх захисту, використовують різні способи захисту, які передбачені законодавством нашої країни.

Найбільш дієвим способом, який використовують ці суб'єкти господарювання, належить судовому захисту прав інтелектуальної власності [5].

Прикладом судової справи з питань захисту прав інтелектуальної власності є справа від 5 вересня 2017 року № 910/14603/16, що розглядалася вищим господарським судом між ПрАТ «КИЇВСТАР» та ТОВ «ІНТЕК ЮЕЙ». Де ТОВ «ЮНІВЕРС МЕДІА КОРПОРЕЙШН» звернулося до господарського суду міста Києва з позовом до ПрАТ «КИЇВСТАР» про стягнення 43 500,00 грн. компенсації за порушення виключних майнових авторських прав. У той же час, позовні вимоги забезпечувалися з посиланням на приписи статей як 7,15,32,50,52 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Крім того, результатом судового позову стало позитивне рішення, а саме: 1. Касаційну скаргу товариства з обмеженою відповідальністю «ІНТЕК ЮЕЙ» задовольнити повністю. 2. Касаційні скарги приватного акціонерного товариства «КИЇВСТАР» та товариства з обмеженою відповідальністю «БУДИНОК КУЛЬТУРИ» задовольнити частково. 3. Рішення господарського суду міста Києва від 30.11.2016 та постанову

Київського апеляційного господарського суду від 23.05.2017 зі справи №910/14603/16 скасувати [6].

У свою чергу, доцільно зазначити, що у ході вирішення судової справи законодавчою базою служили як ЦКУ, ГКУ та Закон України «Про авторське право і суміжні права». У той же час, на нашу думку, судовий процес щодо захисту суб'єктів господарювання з різними формами власності значно спрощувався б при наявності більш удосконаленої законодавчої бази у сфері інтелектуальної власності.

Отже, як бачимо, діяльність суб'єктів авторського права та суміжних прав має деякі ознаки господарської діяльності. Тому, використання такої економіко-правової форми власності як ТОВ у господарській діяльності права інтелектуальної власності є цілком доцільним. Враховуючи це, доцільно доповнити Господарський кодекс України такими статтями як: «Правомочності щодо використання об'єктів авторського права» та «Правомочності щодо використання об'єктів суміжних прав», а також підписання законопроекту «Про ТОВ», положення його змісту підвищать ефективність захисту суб'єктами господарювання прав інтелектуальної власності.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14 липня 1967 р. // Интеллектуальная собственность в Украине: правовые основы и практика. Т. 1. Право интеллектуальной собственности. – К., 1999. – С. 289–304.
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/paran2269#n2269>
3. Інтелектуальна власність: навчально-наочний посібник / О.В. Іванюк, І.Л. Литвинчук. – Житомир: В.Б. Котвицький, 2014. – 163 с.
4. Проект Закону України країни «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»: від 13.05.2016р., №4666 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59093
5. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. – Вид. 2, змін. і доп. / О.П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.
6. Постанова ВГСУ від 05.09.2017 року у справі №910/14603/16 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://protokol.com.ua/ua/postanova_vgsu_vid_05_09_2017_roku_u_spravi_910_14603_16/.